

VIRTUÁLNÍ HOSPITACE – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA: W. SHAKESPEARE: SONETY

AUTOEVALUACE

Autor: Mgr. Hana Antonínová Hegerová

Cíl hodiny

Cílem hodiny byla interpretace vybraných Shakespearových sonetů. Porozumění textu měla usnadnit, ale i dokladovat práce s otázkami a úkoly na připravených pracovních listech. Žáci měli dokázat charakterizovat daný text po stránce ideové, tematické a formální a v závěru hodiny se měli pokusit vyjádřit svůj postoj k dílu pomocí jednoduché argumentace.

Lze říct, že hodina po celou dobu směřovala k požadovanému cíli a žáci se pokoušeli o jeho naplnění. Ukázalo se však, že vybrané texty pro ně byly poměrně náročné. Práci jim tak nijak zvlášť neusnadnila ani délka textu (šlo o krátké básně), ani práce ve skupině. Většina skupin potřebovala k základnímu porozumění učitelovu oporu. Vzhledem k tomu, že často nerozkličovali už první úkol z pracovního listu, bylo pro ně obtížné postupovat dál a promýšlet sonet do větší hloubky.

Myslím, že podobně laděné hodiny jsou pro žáky stále jaksi „nové“, zdaleka ne všichni přišli na střední školu dostatečně čtenářsky vybaveni. Je pro ně náročné procházet textem pomalu, zastavovat se u klíčových slov, klást si otázky a současně reflektovat vlastní čtení, tj. čím to je, že mě text (ne)oslovuje.

Metody a formy práce

Pro výuku jsem zvolila formu kooperativního vyučování; žáci byli rozděleni do tzv. expertních skupin podle připravených lístků s klíčovým pojmem. Poté se rozešli do skupin nových tak, aby v každé skupině byly zastoupeny všechny sonety, jež se v hodině zpracovávaly. V expertních skupinách měli žáci za úkol společně projít interpretační úkoly. V nové skupině se měli aspoň povrchně seznámit se všemi sonety a vybrat jeden „vítězný“. Na závěr hodiny jsem měla naplánovanou větší prezentaci, ale z časových důvodů proběhlo jen krátké „zveřejnění“ některých postojů, jež žáci k Shakespearovu dílu zaujali.

Zvolený způsob práce považuji obecně za velmi funkční: vědí-li žáci, že každá skupina pracuje na něčem jiném a že po vypršení vymezeného času budou muset se svou prací seznámit další spolužáky a něco je naučit, bývají více motivovaní a současně náročnější k výsledkům práce druhých. Osobně oceňuji i to, že se mohu žákům věnovat individuálně, že je nevnímám jako masu, ale během hodiny jsem v kontaktu téměř s každým. Takto postavená hodina je časově poměrně náročná, na druhou stranu umožňuje, aby se žákům dostalo do rukou větší množství textů. V následující hodině jsme procházeli jednotlivé pracovní listy a žáci si provedli zápis o všech probíraných sonetech.

Vzhledem k tomu, že tuto třídu vedu první rok, bylo vidět, že nám organizace skupinové práce ještě pořád zabírá dost času (např. ačkoli instrukce zněla „rozdělte se mlčky“, ve třídě

byl hlomoz). Ocenit ale musím fakt, že žáci zvládají pracovat v různě smíšených skupinách, i když efektivita nahodile poskládaných skupin je samozřejmě různá. Celkově tento první rok vnímám jako výrazně učitelský a zvykací.

Hodina z pohledu žáků

Myslím, že na žácích byla v hodině patrná nervozita a určitý stud. Celkově si moc nevěří i proto, že ne vždy dosahují očekávaných výsledků. Právě proto musím ocenit, že někteří našli odvahu promluvit před kamerami.

Domnívám se, že žákům většinou vyhovují hodiny, v nichž mohou diskutovat a vyjadřovat svůj názor. Také pozoruji, že i zařazení pohybu (např. změna skupiny) některým pomáhá v práci, neboť stále ještě nejsou schopni udržet soustředění na jeden úkol (např. analýzu textu) potřebnou dobu.

Použití jazyka

V hodinách usiluji o kultivované a funkční vyjadřování. Sama se snažím hovořit spisovnou, resp. hovorovou podobou českého jazyka a totéž učím i žáky. Je to poměrně obtížné, neboť většina z nich nejenže nerozlišuje komunikační situace (tzn. používá obecnou češtinu i ve formální situaci), ale často ani není schopna na požadovaný kód „přepnout“. Problémem je také odborný jazyk – žáci ještě nemají ukotvené termíny potřebné k analýze textů – i rozdílná bohatost slovní zásoby. Během natáčené hodiny jsem mluvu žáků opravila jen párkrát – vzhledem k napětí, které z některých vyzařovalo. Pro mě je důležité, aby se naučili formulovat své myšlenky, názory a postoje a aby je dokázali vyjádřit před ostatními. Že přitom budou reflektovat i formu, tj. jak to říkají, vnímám jako dlouhodobější proces a práci na sobě.

Závěr

Hodinu bych označila za standardní. Určitě by bylo pěkné, kdyby nám méně času zabrala organizace výuky a více prostoru by zbylo pro závěrečnou prezentaci. Za ideální bych ovšem považovala dvouhodinovku; mohlo by tak dojít k větší reflexi, ale také k sebehodnocení žáků.

Hodina poukázala na rozdílné interpretační dovednosti jednotlivých žáků, celkově ale i na to, že nás na této cestě čeká ještě spousta práce.